

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-83>

УДК 339.94 (477):061.1ЄС

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ЄС

PROBLEMATIC ISSUES OF UKRAINE'S COOPERATION WITH THE EU

Череп Алла Василівна

доктор економічних наук, професор,
Запорізький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5253-7481>

Снісаренко Микита Євгенійович

здобувач освітнього ступеня «бакалавр»,
Запорізький національний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2542-3670>

Cherep Alla, Snisarenko Mikita
Zaporizhzhia National University

В даній статті розглянуто сучасний стан співробітництва України з Європейським Союзом та проблеми європейської інтеграції України. У роботі використано такі загальні методи дослідження: порівняння, опис, аналіз та синтез. Визначено основні фактори, що впливають на міжнародну співпрацю в умовах глобалізації. Проведено та проаналізовано опитування «Яким інтеграційним шляхом має йти Україна?». Зазначено значущість Угоди про асоціацію та її вплив на всі сфери життя. Наведено досягнуті позитивні здобутки та негативні результати України у просуванні інтеграції в ЄС. Розглянуто сфери діяльності, які є найважливішими для проведення реформ. Виділено загальні проблеми зазначених секторів. Висунуто низку пропозицій, застосування яких, вирішить нагальні проблемні питання та зробить ефективнішою євроінтеграцію.

Ключові слова: співпраця, інтеграція, Україна, ЄС, Угода, міжнародні відносини, зовнішньоекономічний розвиток.

В данной статье рассмотрено современное состояние сотрудничества Украины с Европейским Союзом и проблемы европейской интеграции Украины. В работе использованы следующие общие методы исследования: сравнение, описание, анализ и синтез. Определены основные факторы, влияющие на международное сотрудничество в условиях глобализации. Проведен и проанализирован опрос «Каким интеграционным путем должна идти Украина?». Указана значимость Соглашения об ассоциации и ее влияния на все сферы жизни. Приведены достигнутые положительные достижения и отрицательные результаты Украины в продвижении интеграции в ЕС. Рассмотрены сферы деятельности, важнейшие для проведения реформ. Выделены общие проблемы указанных секторов. Выдвинут ряд предложений, применение которых решит актуальные проблемные вопросы и сделает более эффективной евроинтеграцию.

Ключевые слова: сотрудничество, интеграция, Украина, ЕС, Соглашение, международные отношения, внешнеэкономическое развитие.

Ukraine's cooperation with the EU and European integration is one of the most important tasks for foreign economic development, as the EU countries and their state governance system are the best benchmark for improving the living conditions of the people of our country. It is thanks to the signed Association Agreement between Ukraine and the European Union that the authorities see what needs to be finished and improved. This article examines the current state of Ukraine's cooperation with the European Union and the difficulties of European integration of our country. The aim of the article is to understand the problematic issues of Ukraine's cooperation with the EU and provide relevant recommendations. The following general research methods are used in the work: comparison, description, analysis and synthesis. The main factors influencing international cooperation in the context of globalization are identified. A survey "Which integration path should Ukraine take?" was conducted and analyzed. Experts' opinions on such a balanced step as signing the Association Agreement were heard. The significance of this document and its impact on all, without exception, spheres of life are noted. The obtained positive achievements and negative results of Ukraine in promoting EU integration after the publication of new and corrections to old laws are presented. Corruption was singled out as one of the main problems not only of Ukraine but also of the whole world,

as well as the expediency of implementing judicial reform. Areas of activity that are most important for modifications are considered: energy sector, transport sector, digital economy, banking sector, environmental sector. The general problems of the specified sectors are highlighted. It has been proved that our state has come a long way, focusing on the Association Agreement, issuing legislation, bringing the industry closer to European standards. However, progress towards the dream goal is quite slow. That is why a number of proposals and events in the field of state regulation were put forward, the application of which will help solve actual problems, will make European integration more effective, will lead Ukraine to economic growth and will improve the living standards of ukrainians.

Keywords: cooperation, integration, Ukraine, EU, Agreement, international relations, foreign economic development.

Постановка проблеми. Співпраця України з ЄС та євроінтеграція є одним з найважливіших завдань для зовнішньоекономічного розвитку, адже країни ЄС та їх державна система управління – це найкращий орієнтир для покращення умов життя мешканців нашої держави. На початок квітня 2021 року Угода виконана на 54%, що свідчить, що наша країна в цілому йде за графіком, але проведенні реформи не дають тих результатів, які б хотілося бачити. Для того щоб розуміти, як надалі реформувати Україну, треба розглянути слабкі ланки нашої країни.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання співпраці України з Європейським Союзом є важливим для багатьох громадян нашої держави, адже завдяки підписаній Угоді про асоціацію проводяться реформи та видаються закони, які покращують, як роботу галузей, так і життя населення. Однак без чіткого плану жоден проєкт не матиме успіху. Ось чому потрібно мати перелік конкретних завдань та рекомендацій щодо їх виконання. В даній статті було використано матеріали з праць деяких дослідників, які розглядали дане питання: А. Ю. Ремезок [1], яка зазначає, що інституційна спроможність є важливою умовою співробітництва у сфері правоведення, Ю. А. Варушка [2], у чий статті проаналізовано найбільш суттєві закони, які були прийняті та Г. М. Буканов [3], який визначає головні напрямки в сфері екології.

Метою статті є визначення досягнутих результатів від початку підписання Угоди, виявлення нагальних проблемних питань та надання відповідних рекомендацій щодо вирішення існуючих проблем.

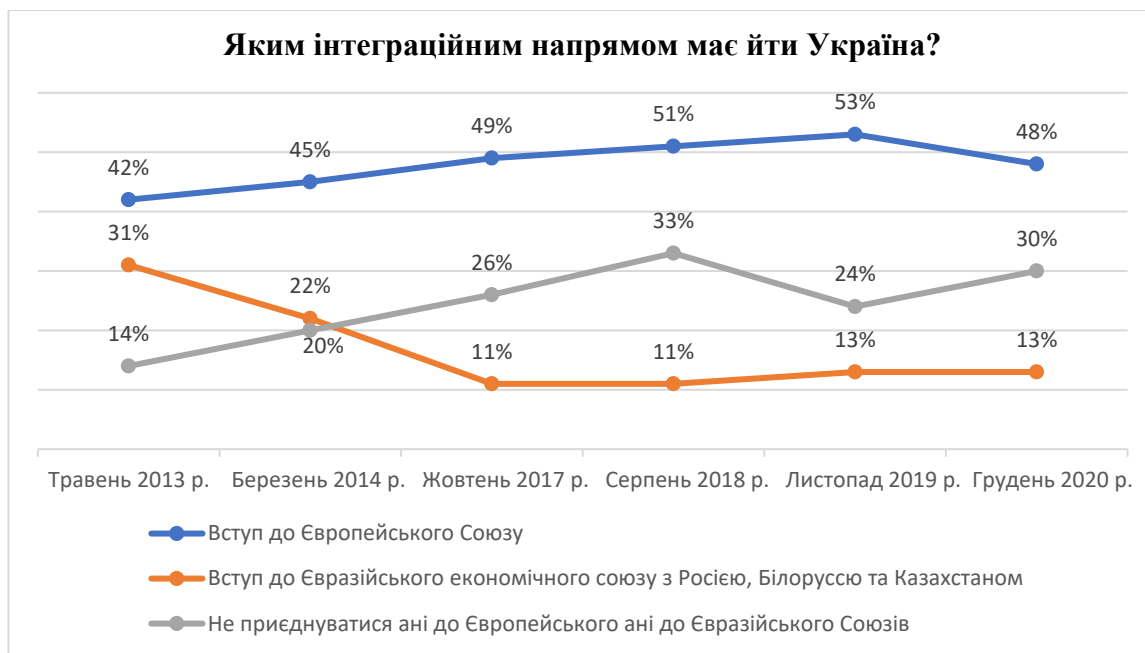
Виклад основного матеріалу дослідження. Співпраця та інтеграція в ЄС – шлях до покращення економіки, залучення іноземних інвестицій та новітніх технологій, забезпечення підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, виходу на світові ринки, зокрема на ринок ЄС [4]. Україна поступово виконує завдання, які необхідні для вступу та співпраці з ЄС, проводячи різні реформи. Дані дії, хоча і наближують Укра-

їну до омріяної мети, проте роблять це дуже повільно та не приносять тих результатів, які б хотілося бачити. Ось чому потрібно зрозуміти які ланки в державі є проблемними, та що потрібно зробити аби змінити їх на краще.

Але в державі не всі громадяни є прихильниками документу. Дехто вважає, що Україна повинна приєднатися до Євразійського економічного союзу з Росією, Білоруссю та Казахстаном, а хтось вбачає майбутнє нашої країни без вступу до будь-яких об'єднань. Щоб розібратися з ситуацією на зазначених рисунках 1 та 2 були викладені дослідження щодо думки жителів яким інтеграційним шляхом має йти Україна за аналізований період (2013–2020) та те ж саме питання проте за різними частинами світу відповідно.

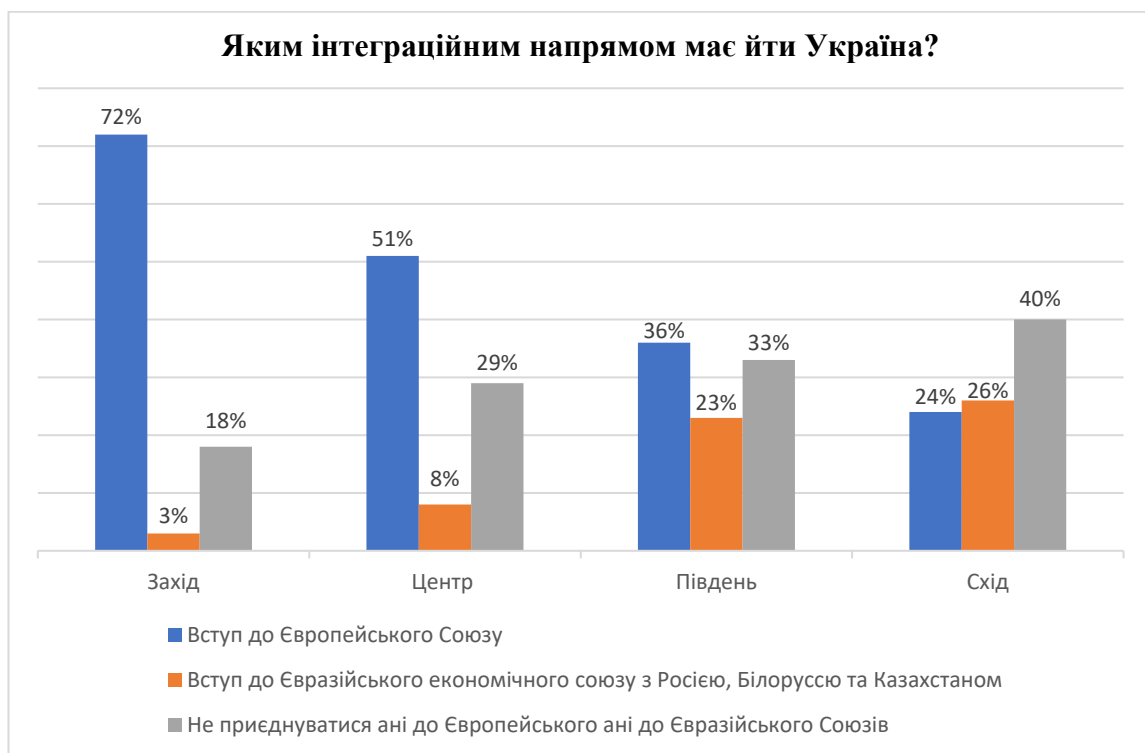
Статистика на рисунку 1 свідчить, що більшість мешканців нашої держави вибрала курс на вступ до ЄС (48%). Протягом семи років бачимо спад кількості українців, які прагнули приєднатися до Євразійського економічного союзу і на грудень 2020 р. даний показник дорівнює 13%. В протизага до російсько-української інтеграції, відсоток громадян, які не хочуть ні до кого приєднуватися збільшився до 30%. Що ж стосується рисунку 2, то більше прихильників євроінтеграції знаходяться на заході та центрі, 72% та 51% відповідно. На півдні також більшість підтримує об'єднання з ЄС – 36%, проте послідовники позаблокового складу не відстають (33%), а на сході навіть займають лідируючі позиції (40%). Що ж до ЄАЕС то найкращу підтримку він отримав на сході – 26%, трішки обійшовши ЄС (24%), а також на півдні – 23%.

Але ж у чому полягає важливість інтеграції саме до Європейського Союзу? Вислухавши думки експертів можна визначити головні переваги співпраці з ЄС [6]. Перш за все варто відмітити, що ми робимо це для себе. Підписавши Угоду, Україна взяла на себе відповідальність покращити життя усіх громадян. По-друге, співпраця з ЄС дозволить нашій державі стати конкурентоспроможною у світі. І по-третє, можливість впровадження практик європейських країн і членство в ЄС, що доведе що Україна – це Європа.

Рис. 1. Інтеграційний напрямок України (2013–2020)

Джерело: Складено авторами на основі [5]

Рис. 2. Інтеграційний напрямок України

Джерело: побудовано авторами на основі [5]

Визначившись з важливістю євроінтеграції, потрібно зрозуміти які фактори впливають на міжнародну співпрацю в умовах глобалізації. І почати варто з політичних факторів, адже саме завдяки політичному напрямку влада вибирає

ті завдання Угоди, виконання яких є пріоритетними. Проте визначивши одні питання головнішими, не варто зменшувати важливість інших. Одним з прикладів може слугувати перерозподіл Держбюджету таким чином, що кошти

видані на покращення ситуації в екології були віддані на вугільний напрямок.

Іншими факторами, які позначаються на просуванні впровадження Угоди є правові фактори. Всім відомо, що без нормативного регулювання неможлива ефективна діяльність жодної з галузей. Ось чому влада поступово видає закони, які уточнюють та покращують роботу в усіх сферах життя. Але тут також варто зазначити, що потрібно не просто переносити ті правила та механізми, які наблизять Україну до стандартів ЄС, а обов'язково зважати на національні особливості. Беручи до уваги банківський сектор нашої держави, можна зрозуміти що впровадження нових європейських механізмів у довгостроковій перспективі приведе до появи інституційних прогалів.

Видаючи закони, потрібно мати кошти для виконання тих реформ, які в них прописані. Звідси стає зрозумілим, що наступні чинники впливу – фінансові. Реалізація Угоди про асоціацію тягне за собою значні витрати на всіх етапах процесу. Бажаним наслідком ефективних реформ у галузях є перебудова відповідних ринків, що у свою чергу вимагає чималих інвестицій. Однак забезпечення реформ відповідними коштами стикаються з таким явищем як корупція.

Влада протягом останніх років безперервно приймалися антикорупційні закони, концепції та програми. Але, на жаль, корупція не зменшується, а шляхи її подолання не є дуже результативними.

У цьому можна переконатися завдяки світовому Індексу сприйняття корупції (CPI). Даний індекс це оцінка від 0 (дуже високий рівень корупції) до 100 (низький рівень корупції). У 2020 році Україна отримала 33 бали зі 100 можливих і посіла 117 місце зі 180 країн. В порівнянні з минулим роком наша держава покращила результат на 3 бали, але як кажуть експерти, це є статистично незначущим. Серед її сусідів по рейтингу це Єгипет, Сьєрра-Леоне, Замбія, Непал. Тим часом Білорусь займає 63 місце з 47 балами, Польща – 45 місце з 56 і Росія – 129 місце з 30 балами [7].

Причинами підняття рейтингу стали антикорупційні зміни, впроваджені під час «Турборежиму» Верховної Ради та ініціативи уряду Гончарука. Також, не можливо не згадати, запуск НАЗК електронного реєстру звітності політичних партій та Закон, яким скасовано положення про депутатську недоторканість [3].

Але цей рейтинг вираховувався до весни 2020 року, що означає, що так звану “конституційну кризу” 27 жовтня 2020 року не

було враховано. Цей інцидент пов'язаний з рішенням КСУ, яким фактично було знищено е-декларування та заблоковано роботу Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК), Національного антикорупційного бюро (НАБУ), Спеціальної антикорупційної прокуратури (САП) та Вищого антикорупційного суду (ВАКС). Завдяки РНБО (Рада національної безпеки і оборони України) вдалося вирішити це питання.

Випадок з КСУ дає підставу зрозуміти, що потрібно щось змінювати. Голова НАЗК Олександр Новіков на дискусії присвяченій інциденту зазначив, що насамперед потрібно затвердити закон “Про конституційну процедуру”, розробити Антикорупційну стратегію на 2021–2025 роки та провести судову реформу [8].

На думку авторів, економіці України не вистачає гарної системи для перевірки доброчесності кандидатів на різні державні пости. Також потрібно провести оновлення процесу звітності депутатів та державних службовців і забезпечити прозорість у виконанні угод, що, по-перше поглибить співпрацю з ЄС, а по-друге змінить ставлення людей у кращий бік: буде потрохи спадати ненависть до влади, а також буде видно результати діяльності чиновників.

Як вже було зазначено вище, наступною перешкодою до міжнародної співпраці є судова реформа. За допомогою статті 14 Угоди про асоціацію «Верховенство права та повага до прав людини і основоположних свобод» [9] наша влада і створює закони та програми Наприклад, Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» [10], чи Закон України «Про судову систему і статус суддів» [11]. А також запровадження Положення про Єдину судову інформаційно-телекомунікаційну систему, чим офіційно започатковано діджиталізацію в українському правосудді.

Незважаючи на кількість нових законів та змін до Конституції для кращого функціонування в судовій системі, на даний момент є декілька проблемних питань до праці цих установ. Найголовнішою з них є проблема кадрового забезпечення: з фактичної кількості суддів лише 87% мають повноваження здійснювати правосуддя.

Також важливо відмітити, що потрібно мати добре працюючі інститути судової системи, адже завдяки їм можлива здатність ефективно та прозоро виконувати свої функції через забезпечення належного рівня нормативного регулювання, а також структурних, організаційних та технічних систем, процесів та ресурсів [1].

Іншою перепоною для судової реформи є недостатнє фінансове забезпечення. Через критичне недофінансування, багато працівників звільнюються, через що суди не можуть виконувати покладені на них обов'язки, і тому громадяни не мають права на справедливе правосуддя.

Відповідно до викладених вище проблем можна зазначити такі рекомендації: спрощення системи добору на посаду судді, завдяки чому збільшиться кількість кандидатів на посаду суддів, через що суди, робота яких була призупинена, зможуть повернутися до судочинства; збільшення заробітної плати, яке зменшить кількість звільнень; забезпечення прозорості у судочинстві, у зв'язку з чим відбудеться покращення відносин між простими громадянами та суддями.

Для кращого розуміння просування України в євроінтеграції варто також розглянути окремі галузеві проблемні питання. Почати можна з енергетики. На 23 саміті, як зазначалося на Раді асоціації України-ЄС, було дано оцінку досягнення цілей Угоди про асоціацію. Щодо енергетичної сфери то на даний момент Україна, за оцінкою Енергетичного співтовариства, виконала 84% усіх зобов'язань щодо ринку природного газу. Також найбільшими досягненнями є анбандлінг НАК «Нафтогаз України» та сертифікацію оператора ГТС за європейським стандартом. У сфері електроенергії, за оцінкою Енергетичного співтовариства, наша держава виконала 49% усіх зобов'язань. Було здійснено трансформацію ринку електроенергії відповідно до нового закону та правил ЄС, усі ланки нової моделі ринку працюють без нарікань [12].

Незважаючи на гарні результати у сфері енергетики, Україні треба удосконалити певні моменти. Одним з таких є інтеграція України до ENTSO-E, що, на думку Дениса Шмигала, є тим самим енергетичним безвізом, який відкриває нові можливості для нашої країни: енергетична незалежність та безпека України; збільшення обсягу торгівлі електроенергією; декарбонізація; прозорість та демонополізація; оновлення застарілої інфраструктури та розвиток нових технологій [13].

Також на міжнародному рівні відбувається газовий шантаж Росії стосовно введення в експлуатацію газопроводу «Північного потоку 2». У зв'язку з цим Україна повинна щось поставити на противагу. І це «щось» це сприяння розвитку галузі «зеленого» водню, що замінить використання газу в Європі. Ця стратегія допоможе Україні залучити інвесторів, особливо з

Німеччини, яка хоче відмовитися від споживання викопного палива до 2045 року, принесе тисячі, якщо не десятки тисяч, робочих місць.

Рекомендаціями до цього сектору є подальше впровадження стандартів ЄС у енергетичний сектор; доєднання до ENTSO-E та ENTSO-G; запровадження видобутку «зеленого» водню; проведення законодавчих змін, для кращої співпраці з ЄС.

Коли було зачеплено сферу енергетики, не можна було не приділити увагу транспортним шляхам її поставки. На жаль, рівень продуктивності інтеграції та співпраці у сфері транспорту на даний момент другий найнижчий з поміж інших – 44% [14]. Пояснюється це тим, що сектор транспорту потребує модернізації інфраструктури, а також законодавчих змін.

На сьогоднішній день наша держава вже доєдналася до TEN-T (Транс'європейська транспортна мережа), завданням якої є залучення країн до економічного зростання та конкурентоспроможності просторі ЄС за рахунок шляхів, які будуть найбільш продуктивними та зручного перевезення вантажів територією країн-членів проекту та країн-сусідів. В залізничному транспорті здобтком є довгострокова кредитна угода між АТ «Укрзалізниця» та ЄБРР (Європейський банк реконструкції та розвитку), метою якої є оновлення парку вантажних вагонів. Щодо морського транспорту, то наша країна перейшла з «чорного» прапора WGB (список судів за проявленою ефективністю та морською безпекою) до «сірого» прапору. У сфері авіаційного транспорту найзначніша подія це підписання Угоди про Спільний авіаційний простір, що допоможе Україні досягти взаємного виходу на ринок авіатранспорту з різними конкурентними умовами.

Незважаючи на всі здобуття у сфері транспорту, є декілька проблемних питань. Одним з них є зменшення Польщею дозволів на міжнародні перевезення вантажів. За Угодою про асоціацію жодна країна немає права погіршувати умов взаємного доступу до ринку. Цей конфлікт є не вигідним ні Польщі ні Україні, адже через Польщу проходить багато міжнародних транзитних шляхів.

Також потрібно привести законодавчу базу до європейських стандартів в усіх видах транспорту, що зможе полегшити співпрацю між усіма членами Європейського Союзу.

Отже, згідно з проблемними питаннями було запропоновано такі дії: вирішити питання з Польщею; провести зміни у законодавстві у відповідності до стандартів ЄС; досягти у показнику WGB лист былого прапору; виконати Угоду про Спільний авіаційний простір.

Цифровий економіка чи не найважливіша галузь в економіці України та цілого світу, адже такий перехід буде означати Четверту промислову (індустріальну) революцію.

З досягнень України можна зазначити схвалення Стратегії розвитку високотехнологічної промисловості для України до 2025 року, головною метою якої є підтримка інноваційних проектів та використання високих технологій в науці та техніці. Також не можна не сказати про підписані законодавчі акти: закони «Про електронні довірчі послуги» та «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України», які підвищили рівень захисту в інтернет-просторі, а також закон «Про електронні комунікації», який дозволяє Україні здійснювати реформи синхронно з країнами ЄС. Було запущено 4G, а також йде підготовка до впровадження 5G. Все більше використовуються нові цифрові технології в промисловості: робототехніка, 3D друк, хмарні технології.

На моє переконання за цифровою сферою майбутнє не тільки України, а цілого світу, що дає змогу сказати що це одна з найважливіших сфер, яку нашій державі потрібно розвивати. Для цього як раз підходить співпраця з ЄС, адже майже всі новітні технології створюються в розвинутих країнах, які є членами ЄС. Використання винаходів та корисних моделей допоможе підприємствам зменшити час витрачений на виробництво певних продуктів, підвищить їх рентабельність та збільшить ВВП нашої держави.

Кроками для покращення цифрової галузі є: розвиток інклюзивного е-суспільства, тобто створення умов для користування електронними послугами; доповнення тексту Угоди про асоціацію, бо нормативні акти ЄС швидко розвиваються, через що відбувається невідповідність імплементації потрібних завдань; при-

єднання до ЄЦР, що усуне бар'єри між державами – членами у сфері діджиталізації, а також використанні передових технологій для розвитку економіки.

Наступною важливою ланкою для міжнародної співпраці є банківський сектор. Загалом Україна безперервно просувається у впровадженні відповідних регуляторних реформ. Хоча цей процес був досить болючим, деякі комерційні банки (переважно малі та середні банки) вийшли з банківського ринку [15]. Наочно можна побачити динаміку зменшення комерційних банків з банківського ринку на рис. 3.

Також варто зазначити, що з травня 2018 року було впроваджено заходи щодо посилення нормативних правил банківської діяльності, у тому числі затверджені у 2013 році Регламент і Директиву стосовно норм достатності капіталу (Capital Requirements Regulation, CRR; Capital Requirements Directive, CRD) та прийняті у 2014 році Директиву з фінансового оздоровлення та санації банків (Bank Recovery and Resolution Directive, BRRD), а також Регламент щодо Єдиного механізму санації банків (Single Resolution Mechanism Regulation, SRMR [17].

Проте для України такі масштабні трансформації у функціонуванні банківського сектору ЄС створюють реальну проблему у майбутньому через виникнення значних інституційних прогалин та невідповідність офіційно закріплених в Угоді завдань від реальної практики Єдиного ринку ЄС, що, безумовно, може зробити нереальною перспективу інтеграції в єдиний ринок у частині положень, що належать до банківського сектору, бо за Додатком XVII інтеграційний шлях до права ЄС певним чином втратив свою актуальність, адже самим ЄС було ретельно переглянуто ключові положення у сфері банків.

Рис. 3. Кількість діючих банків (2017–2021)

Джерело: складено авторами на основі [16]

Відповідно рекомендаціями до цього сектору є: імплементація Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 р. та перероблення Додатку XVII для відповідності до правової системи ЄС.

І останній, проте не менш важливий сектор України у міжнародних відносинах з ЄС є екологічний. Ситуацію, яка є на сьогоднішній день, можна подивитися на сайті «Пульс Угоди» натиснувши «Навколишнє природне середовище та цивільний захист» [14]. За даними моніторингу за 9 місяців 2021 року виконано 29% плану (у 2020 р. – 25%, 2019 р. – 40%, 2018 р. – 64%, 2017 р. – 83%, 2016 р. – 69%).

Незважаючи на показники виконання намічених завдань, Україна поступово реформує законодавчу та нормативно-правову базу, бо завдяки визначеним правилам можливе сприяння вирішенню екологічних проблем та врахування екологічних наслідків для країни та людей після прийняття та впровадження відповідних документів.

Також наша держава поступово знижує рівень викиду вуглекислого газу, проте все ще є одною з найбільш вуглецеємних економік з-поміж країн ЄС (табл. 1).

З таблиці 1 можна помітити, що обсяг викиду CO₂ зменшився, проте варто зазначити, що меншою мірою через впровадження енергоефективних заходів та перехід на відновлювану енергетику, а більшою через зміни в структурі економіки.

Також важливим є фінансування процесу екологізації. Завдяки підписанню угоди про фінансування заходу «Кліматичний пакет для стабільної економіки: (CASE) в Україні», ЄС надав 10 мільйонів євро, які підуть на розвиток екологічного розвитку України з економічним зростанням та допоможуть державі досягти кліматичної нейтральності до 2070 року [19]. Проте потрібна і підтримка з боку держави.

Не хочеться повторення ситуації як у квітні 2020 року, коли Держбюджет було прокориговано шляхом забирання частини коштів з екологічного напрямку та видання їх на вугільний.

І також хочеться відмітити що потрібно поступово імплемувати екоподатки, на принципі «забруднювач платить» (означає, що виробник несе повну фінансову відповідальність за забезпечення реалізації заходів, спрямованих на запобігання чи зменшення забруднення довкілля), що забезпечує зміну поведінки суб'єктів господарювання за рахунок переведення зовнішніх витрат від руйнування або виснаження об'єктів довкілля в категорію внутрішніх витрат і зміни набору та структури стимулів для цих суб'єктів [2].

Відповідно завданнями для виконання у цій сфері є: подальше зменшення викидів вуглекислого газу, шляхом більшого використання потужностей ВДЕ, впровадженням «чистих» технологій та заходів з енергозбереження; стимулювання підприємств до модернізації шляхом екоподатку, завдяки чому більшість буде переходити на «чисте» устаткування.

Висновки. Україна пройшла довгий шлях реалізації Угоди про асоціацію. Наша держава сумлінно виконує усі поставлені перед нею завдання, у більшій чи меншій мірі. Визначення проблемних питань є першим кроком на шляху до змін на краще. Найважливішими з рекомендацій можна виділити наступні: забезпечення прозорості у всіх сферах, зазначених в Угоді; проведення змін у законодавстві до стандартів ЄС; збільшення фінансування суддів; запровадження видобутку «зеленого» водню; доєднання до ENTSO-E та ENTSG; виконання Угоди про Спільний авіаційний простір; приєднання до ЄЦР; імплементація Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 р.; впровадження «чистих» технологій та заходів з енергозбереження.

Таблиця 1

Вуглецеємність ВВП (CO₂/ВВП)

Країни	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.
ЄС	0,23	0,21	0,21	0,21	0,19	0,19	0,19	0,19	0,18
Франція	0,15	0,14	0,14	0,14	0,12	0,13	0,12	0,12	0,12
Мальта	0,32	0,31	0,32	0,27	0,24	0,15	0,12	0,13	0,12
Австрія	0,19	0,18	0,17	0,17	0,16	0,16	0,16	0,16	0,15
Німеччина	0,25	0,23	0,23	0,24	0,22	0,22	0,21	0,20	0,20
Угорщина	0,35	0,38	0,38	0,35	0,33	0,33	0,32	0,32	0,30
Чехія	0,65	0,63	0,61	0,59	0,55	0,53	0,53	0,51	0,49
Польща	0,75	0,70	0,68	0,66	0,61	0,59	0,60	0,59	0,56
Україна	2,61	2,60	2,54	2,46	2,32	2,06	2,12	1,79	1,84

Джерело: складено авторами на основі [18]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Ремезок А.Ю. Утвердження інституційної спроможності судової системи України в контексті Угоди про асоціацію України з ЄС. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2021. № 48. С. 92–98. URL: [http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik_dums/2021/2021_01\(48\)/13.pdf](http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik_dums/2021/2021_01(48)/13.pdf)
2. Варушка Ю.А. Актуальні проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції України. *Заходи щодо виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС* : матеріали 18-ї регіональної науково-практичної конференції м.Дніпро, 13 трав. 2021 р. Дніпро, 2021. С. 33–36. URL: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2021_05_13_pei_material.pdf
3. Буканов Г.М. Євроінтеграційні орієнтири формування екологічної політики в Україні в контексті сталого розвитку регіонів. *Ефективність державного управління*. 2019. № 61. С. 214–225. URL: <http://edu.lvivacademy.com/article/view/198517/0>
4. Беззуб І. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:s%20uchasnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350.
5. Що пережили Україна та світ у 2020 році й чого нам чекати 2021-го: політичні й економічні прогнози. URL: https://dif.org.ua/article/shcho-perezihili-ukraina-ta-svit-u-2020-rotsi-y-chogo-nam-chekati-2021-go-politichni-y-ekonomichni-prognozi#_Toc59385791 (дата звернення: 01.11.2021).
6. Чому євроінтеграція важлива для України? – думка експертів. URL: <https://www.prostir.ua/?news=chomu-jevrointehratsiya-vazhlyva-dlya-ukrajiny-dumka-ekspertiv>
7. Індекс сприйняття корупції – 2020. URL: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/>
8. Якими були наслідки минулорічної конституційної кризи та як уникнути таких подій у майбутньому обговорили представники органів влади і громадськості. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/yakumu-buly-naslidkymynulorichnoyi-konstytutsijnoyi-kryzy-ta-yak-unyknuty-takyh-podij-u-majbutnomu-obgovoryly-predstavnyky-organiv-vlady-i-gromadskosti/>
9. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
10. Закон України «Про Вищий антикорупційний суд». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2018. № 35. Ст. 267. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>
11. Закон України «Про судоустрій і статус суддів». *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
12. Ukraine's 2021 implementation performance and key energy sector benchmark data. URL: <https://www.energy-community.org/implementation/Ukraine.html>
13. Синхронізація енергосистеми України з ENTSO-E посилить її стійкість та рівень безпеки постачання. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/sinhronizaciya-energosisytemi-ukrayini-z-entso-e-posilit-yiyi-stijkist-ta-riven-bezpeki-postachannya-denis-shmigal>
14. Пульс Угоди. URL: <https://pulse.kmu.gov.ua>
15. Секторальна інтеграція України до ЄС: передумови, перспективи, виклики // Бібліотека центру Розумкова. 2020. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf
16. Кількість банків в Україні (2008–2022). URL: <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/count/>
17. Banking Union: Commission welcomes agreement to further reduce risk and strengthen European banks. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_18_3941
18. CO₂ EMISSIONS FROM FUEL COMBUSTION 2020 EDITION. URL: https://iea.blob.core.windows.net/assets/474cf91a-636b-4fde-b416-56064e0c7042/WorldCO2_Documentation.pdf
19. Угода про фінансування між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу [Кліматичний пакет для стабільної економіки: (CASE) в Україні ENI/2020/042-818] : Закон від 06.10.2020 р. № 984_017-20. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_017-20#Text

REFERENCES:

1. Remezok A.Yu. (2021) Utverdzhennia instytutsiinoi spromozhnosti sudovoi systemy Ukrainy v konteksti Uhody pro asotsiatsiiu Ukrainy z YeS [Approval of the institutional capacity of the ship system of Ukraine in the context of the Association of Ukraine with the EU]. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*, no. 48, pp. 92–98. Retrieved from: [http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik_dums/2021/2021_01\(48\)/13.pdf](http://www.dbuapa.dp.ua/zbirnik_dums/2021/2021_01(48)/13.pdf)
2. Varushka Yu.A. Aktualni problemy yevropeiskoi ta yevroatlantychnoi intehratsii Ukrainy [Actual problems of European and Euro-Atlantic integration of Ukraine]. *Zakhody shchodo vykonannia Uhody pro asotsiatsiiu mizh*

Ukrainoiu ta YeS: materialy 18-yi rehionalnoi nauk.-prakt. Konf/ m.Dnipro, (13 trav. 2021 r.) Dnipro, 2021. Pp. 33–36. Retrieved from: http://www.dridu.dp.ua/konf/konf_dridu/2021_05_13_pei_material.pdf

3. Bukanov H.M. (2019) Yevrointehratsiini oriientyry formuvannya ekolohichnoi polityky v Ukraini v konteksti staloho rozvytku rehioniv [European integration guidelines for the formation of environmental policy in Ukraine in the context of the development of regions]. *Efektivnist derzhavnoho upravlinnia*, no. 61, pp. 214–225. Retrieved from: <http://edu.lvivacademy.com/article/view/198517/0>

4. Bezzub I. Suchasnij stan i perspektivi Ukrayjinskoyi yevrointegraciji [Current state and prospects of Ukrainian European integration]. Retrieved from: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:s%20uchasnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350

5. Sho perezhili Ukrayjina ta svit u 2020 roci j chogo nam chekati 2021-go: politichni j ekonomichni prognozi [What Ukraine and the world experienced in 2020 and what we can expect in 2021: political and economic forecasts]. Retrieved from: https://dif.org.ua/article/shcho-perezhili-ukraina-ta-svit-u-2020-rotsi-y-chogo-nam-chekati-2021-go-politichni-y-ekonomichni-prognozi#_Toc59385791

6. Chomu yevrointegracija vazhliva dlya Ukrayjini? – dumka ekspertiv [Why is European integration important for Ukraine? – opinion of experts]. Retrieved from: <https://www.prostir.ua/?news=chomu-jevrointehratsiya-vazhlyva-dlya-ukrajiny-dumka-ekspertiv>

7. Indeks sprijnyattya korupcii – 2020 [Corruption Perceptions Index – 2020]. Retrieved from: <http://cpi.ti-ukraine.org/#/>

8. Yakimi buli naslidki minulorichnoyi konstitucijnoi krizi ta yak uniknuti takih podij u majbutnomu obgovorili predstavniki organiv vladi i gromadskosti [Representatives of the authorities and the public discussed the consequences of last year's constitutional crisis and how to avoid such events in the future]. Retrieved from: <https://nazk.gov.ua/uk/novyny/yakymy-buly-naslidky-mynulorichnoyi-konstytutsijnoyi-kryzy-ta-yak-ynyknuty-takyh-podij-u-majbutnomu-obgovoryly-predstavnyky-organiv-vlady-i-gromadskosti/>

9. Ugoda pro asociaciyu mizh Ukrayjinoju, z odniyei storoni, ta Yevropejskim Soyuzom, Yevropejskim spivtovaristvom z atomnoyi energiyi i yihnimi derzhavami-chlenami, z inshoyi storoni [Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part]: Zakon Ukrayjini vid 16.09.2014 r. № 1678-VII. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

10. Zakon Ukrayjini «Pro Vishij antikorupcijnij sud» [Law of Ukraine «On the Supreme Anti-Corruption Court»]. Vidomosti Verhovnoi Radi Ukraini – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2018, № 35, st. 267. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>

11. Zakon Ukrayjini «Pro sudoustrij i status suddiv» [Law of Ukraine «On the Judiciary and the Status of Judges»]. Vidomosti Verhovnoi Radi Ukraini – Information of the Verkhovna Rada of Ukraine, 2016, № 31, st. 545. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

12. Ukraine's 2021 implementation performance and key energy sector benchmark data. Retrieved from: <https://www.energy-community.org/implementation/Ukraine.html>

13. Sinhronizaciya energosistemi Ukrayjini z ENTSO-E posilit yihi stijkist ta riven bezpeki postachannya [Synchronization of Ukraine's energy system with ENTSO-E will strengthen its sustainability and security of supply]. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/news/sinhronizaciya-energосistemi-Ukrayjini-z-entso-e-posilit-yihi-stijkist-ta-riven-bezpeki-postachannya-denis-shmigal>

14. Puls Ugodi [Pulse Agreement]. Retrieved from: <https://pulse.kmu.gov.ua>

15. Sektoralna integraciya Ukrajni do YeS: peredumovi, perspektivi, vikliki [Ukraine's sectoral integration into the EU: preconditions, prospects, challenges] [Elektronnij resurs] // Biblioteka centru Rozumkova. 2020. Retrieved from: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_sektor_eu_ukr.pdf

16. Kilkist bankiv v Ukrayjini (2008–2022) [Number of banks in Ukraine (2008–2022)]. Retrieved from: <https://index.minfin.com.ua/banks/stat/count/>

17. Banking Union: Commission welcomes agreement to further reduce risk and strengthen European banks. Retrieved from: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_18_3941

18. CO₂ EMISSIONS FROM FUEL COMBUSTION 2020 EDITION. Retrieved from: https://iea.blob.core.windows.net/assets/474cf91a-636b-4fde-b416-56064e0c7042/WorldCO2_Documentation.pdf

19. Uhoda pro finansuvannya mizh Uryadom Ukrayjini ta Yevropejskoyu Komisiyeyu, sho diye vid imeni Yevropejskogo Soyuzu [Klimatichnij paket dlya stabilnoyi ekonomiki: (CASE) v Ukrayjini ENI/2020/042-818] [Financing Agreement between the Government of Ukraine and the European Commission, acting on behalf of the European Union [Climate package for a stable economy: (CASE) in Ukraine ENI/2020/042-818]: Zakon vid 06.10.2020 r. № 984_017-20. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_017-20#Text